

A faint, light gray world map is visible in the background, centered on the Atlantic Ocean. The continents are outlined in a minimalist style.

ТИПОЛОГІЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ СИСТЕМ

Тема 3

КРИТЕРІЇ ТИПОЛОГІЇ: географічне положення, політичний устрій, економічний розвиток, форма державного правління, приналежність до певних соціокультурних утворень.

ГОЛОВНІ РИСИ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ СИСТЕМ

- здатність розширювати свій хоумленд за рахунок соціо-культурної переробки нових територій;
- здатність генерувати складну структуру власного простору, з внутрішніми буферними зонами, для захисту від інших СКС;
- наявність повного циклу соціо-культурної переробки територій, що включає сім етапів;
- домінування внутрішніх закономірностей над зовнішніми чинниками, які завжди використовуються у відповідності до внутрішньої логіки розвитку СКС;
- здатність формувати природно залежних васалів в процесі соціо-культурного перетворення територій;

ГОЛОВНІ РИСИ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ СИСТЕМ

- наявність своєї світової релігії або її власного унікального варіанту;
- Здатність поширювати | розповсюджувати свою мову за межами хоумленда, що перш за все стосується внутрішнього буфера і природно залежних васалів;
- надійність і самодостатність власної економіки;
- здатність генерувати і реалізовувати стійкі оригінальні економічні стандарти і форми, що не мають аналогів за межами даної СКС.

ТИПОЛОГІЯ СКС

Виділяються вісім СКС, кожна з яких проходить сім етапів еволюції.

КУЛЬТУРА

Культура – все те, що є результатом людської історії

Культура – все те, що людина створила власним розумом, а не отримала від природи

Культура – це сукупність матеріальних і духовних цінностей які людина виробила протягом всієї її історії і сам процес творчості

Культура – водночас історично визначений рівень розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людини, виражений у матеріальних і духовних цінностях, створених самою людиною.

КУЛЬТУРА

Традиційно розрізняють два основні напрямки культури –

матеріальний і духовний – відповідно до двох головних сфер людської діяльності – матеріальної і духовної.

Матеріальна культура охоплює всю сферу виробничої діяльності людства та її результати: як знаряддя праці, житло, предмети повсякденного побуту, одяг, будівельні споруди, засоби зв'язку, пам'ятники і монументи тощо.

Духовна культура стосується області свідомості, пізнання, моралі, виховання, освіти, науки, мистецтва, літератури та інших сторін духовної діяльності людини. Сюди також належать релігія і міфологія, світоглядні, політичні, моральні та інші уявлення людей.

ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ

Типологія культури - це знання, розуміння, опис, класифікація проявів культури за якимось принципом, якому-небудь критерію (основи, ознакою), яка є властивою всім культурам.

Для побудови типології культури представляються принциповими такі міркування:

- по-перше, тип, типологія культури є похідними від розуміння, трактування, визначення самого поняття культура;
- по-друге, типологія культури залежить від розуміння природи культурно-історичного розвитку і різноманіття;
- по-третє, можлива типологія культури з урахуванням фактора часу (синхронна), або без урахування часу (діахронний);
- по-четверте, для створення типології культури необхідно чітке уявлення про критерії узагальнення феноменів культурного різноманіття.

Головне методологічне умова типологізації - єдність критерію, на основі якого виділяються типи культур.

ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ

Визначення і дослідження таких типів насправду є на чималі труднощі.

Тип - це ідеальна, абстрактна конструкція, яка в узагальненому, схематизованому вигляді висловлює деякі істотні («типові») риси культур, відволікаючись від їх специфічних особливостей. Але кожна реальна культура унікальна, і віднести її до певного типу вдається лише з якимись спрощеннями і застереженнями.

Історично конкретні культури лише приблизно відповідають тому чи іншому типу. Виділяти ж типи культури можна за різними ознаками. Це дозволяє побудувати різні типології.

ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ

Культура не може розглядатися у відриві від суспільства, в якому вона існує, і її тип характеризує не тільки саму цю культуру, а й суспільство в цілому.

Суспільство, яке відрізняється властивим йому типом культури, утворює особливий соціокультурний світ. Соціокультурні світи можуть бути замкнуті в сферу будь-якої окремої етнічної культури (наприклад, світ Стародавнього Єгипту чи світ інків), але можуть охоплювати і різні народи і країни (світ європейського Середньовіччя, світ арабської культури та ін.

ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ

Історична типологія. У ній виділяються різні історичні типи культури - що змінюють один одного епохи в розвитку суспільства (наприклад, античний світ, середньовічний світ).

Історична типологія - класифікація культур по типу і визначення місця конкретної культури в культурно-історичному процесі.

Формаційна типологія:

- первісна культура,
- антична культура,
- середньовічна культура,
- культура епохи Відродження,
- культура Нового часу,
- сучасна культура.

Типологія, в якій виділяються три типа культури, характерні для трьох **стадій розвитку суспільства:**

- доіндустріальна;
- індустріальна;
- постіндустріальна.

ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ

Регіональна типологія. У ній розрізняються регіональні культури - надетнічні культурних спільнот, які складаються в певному географічному ареалі і на протязі довгого історичного часу зберігають свою специфіку (наприклад, культура Латинської Америки, африканська культура).

Широко відома регіональна типологія культури - західний і східний тип культур.

Розподіл культур на східні та західні фіксує не тільки їх територіальне розташування, а й характеристику методів і способів пізнання світу, ціннісної орієнтації, основних світоглядних установок, суспільно-економічних і політичних структур.

ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ

«Захід» має на увазі європейську і американську культуру, «Схід» - країни Центральної, Південно-Східної Азії, Близького Сходу, Північної Африки.

Західна культура орієнтована на цінності технологічного розвитку, динамічний спосіб життя, вдосконалення культури і суспільства. Ідея значущості особистості, пріоритет ініціативи і творчості закріплюється в конституційних формах.

Для соціодинамики західної культури характерні волнообразність, ривки, нерівномірність. Процес переходу до нового протікає як ломка застарілих ціннісних систем, суспільно-економічних і політичних структур

ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ

На Сході нове не відкидає і не руйнує старе, традиційне, а органічно вписується в нього.

Західна культура націлена зовні, тоді як для східної культури характерна заглибленість у внутрішній світ людини.

Східні мислителі були переконані в тому, що удосконалити світ можна лише знайшовши цілісність і гармонію в самому собі.

Якщо західна культура пішла шляхом створення техніки і технологій, які опосередковують відносини з природою, то для східної культури характерно прагнення до гармонії з природою, розвиток природним чином.

ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ

Західна культура сформувалася в країнах Західної Європи, включає **етапи**:

- класична антична еллінська культура Стародавньої Греції;
- елліністично-римська культура;
- романо-германська культура християнського середньовіччя;
- Новоевропейська культура.

Основні риси західної культури:

- пріоритет раціонального розумного підходу до аналізу світу;
- використання універсальних наукових понять, інтенсивний розвиток філософії і наук;
- активне техніко-технологічне перетворення світу;
- динамізм і гонитва за новизною;
- індивідуалізм, панування приватної власності.

ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ

Східна культурасформіровалась в країнах Азії і Далекого Сходу, включає субкультури:

- культура Далекого Сходу - Китай, Японія, Корея;
- культура Індії;
- арабо-мусульманська культура;

Основні риси східної культури:

- орієнтація на духовність, містицизм;
- ірраціоналізм;
- общинне початок, колективізм, відсутність пануючої ролі приватної власності;
- збереження традицій, стабільності.

ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ

Для більшості жителів Далекосхідного регіону притаманні риси характеру, обумовлені релігійним світоглядом:

- для них час - це повільно поточна річка;
- зміни в житті і в характері накопичуються повільно, поступово;
- у них немає метушні, прихильності матеріальних благ, в той же час вони цінують все живе, особливо природу і створили культ милування як всієї природою, так і найменшим її творінням (китайська мініатюра, свято милування квітучою вишнею (сакурою) в Японії);
- велика прихильність національним традиціям.
- вміння поєднувати сучасне і традиційне.

Ці риси визначають і особливість східної культури. Вона традиційна, мало змінюється, але вбирає в себе і відбирає багато з світового досвіду. Всій культурі Стародавнього Сходу властиві такі риси, як стійкість, традиціоналізм, синкретизм, гілозоїзм (філософське вчення про загальну натхненність матерії).